

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

LKI – 4101-004-01/2014
P/14/080

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/080 – Oczyszczanie ścieków wytwarzanych w uzdrowiskach w wyniku udzielania zabiegów.
Okres objęty kontrolą	Lata 2011-2014 (I kwartał). Kontrola objęła również zdarzenia mające znaczenie dla kontrolowanej działalności występujące przed i po tym okresie.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontrolerzy	1. Krzysztof Wilkosz, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 90176 z dnia 7 kwietnia 2014 r. [Dowód: akta kontroli str. 1-2] 2. Krzysztof Kopeć, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 90177 z dnia 7 kwietnia 2014 r. [Dowód: akta kontroli str. 3-4]
Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Solcu-Zdroju, ul. 1 Maja 10, 28-131 Solec-Zdrój (dalej: Urząd).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Adam Pałys, Wójt Gminy Solec-Zdrój (dalej: Wójt Gminy). [Dowód: akta kontroli str. 5-6]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna	Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie ¹ działalność kontrolowanej jednostki w zakresie oczyszczania ścieków wytwarzanych w uzdrowiskach w wyniku udzielania zabiegów.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Negatywną ocenę uzasadnia: – niewyegzekwowanie od wykonawcy zadania <i>Rozbudowa i przebudowa systemu wodno-kanalizacyjnego Gminy Solec-Zdrój i Pacanów</i>, podczas sprawowania nadzoru inwestorskiego, uzyskania uprzedniej zgody projektanta na zastosowanie innych urządzeń niż przewidziano w projekcie; – udzielenie zamówienia dodatkowego o wartości 476.686,20 zł brutto w ramach ww. zadania z naruszeniem art. 67 ust. 1 pkt 5 lit.b ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych²; – niepodjęcie do czasu zakończenia kontroli odpowiednich działań mających na celu uzyskanie przez Gminę zwrotu poniesionych nakładów w kwocie 476.686,20 zł brutto związanych z udzieleniem zamówienia dodatkowego w ramach ww. zadania, których realizacja – według jednostki kontrolowanej – wynika z błędu projektanta; – nieuwzględnienie w umowach na odprowadzanie ścieków pokąpielowych obowiązku posiadania przez dostawców pozwolenia wodnoprawnego, w sytuacji wprowadzania do urządzeń kanalizacyjnych ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, wymienione w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2005 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, których wprowadzanie w ściekach przemysłowych do

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.

- urządzeń kanalizacyjnych wymaga uzyskania pozwolenia wodnoprawnego³ (dalej: rozporządzenie w sprawie substancji szczególnie szkodliwych);
- niezwyfikowanie w trakcie prowadzonej przez Gminę kontroli jakości ścieków odprowadzanych przez podmioty wytwarzające ścieki pokąpielowe, występowania w nich substancji szkodliwych określonych w załączniku do rozporządzenia w sprawie substancji szczególnie szkodliwych;
  - nieokreślenie wysokości podwyższonych opłat w przypadku odprowadzania przez podmioty świadczące usługi z wykorzystaniem wód leczniczych ścieków pokąpielowych przekraczających stężenia zanieczyszczeń określone w umowie;
  - nieprowadzenie regularnej kontroli ilości i jakości ścieków pokąpielowych odprowadzanych przez dostawców tych ścieków, wbrew obowiązki wynikającemu z ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków⁴ i zawartych umów;
  - prowadzenie analizy jakości ścieków oczyszczonych z naruszeniem wymogów pozwoleń wodnoprawnych dotyczących częstotliwości wykonywania tych analiz.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Tworzenie warunków dla uzyskiwania właściwej jakości ścieków, w tym ścieków pokąpielowych, wprowadzanych do urządzeń kanalizacyjnych oraz odprowadzanych po oczyszczaniu do wód lub do ziemi

Opis stanu faktycznego

Decyzją Nr 11 z 6 listopada 2008 r. Minister Zdrowia, po zapoznaniu się z operatem uzdrowskim przesłanym przez gminę Solec-Zdrój, potwierdził możliwość prowadzenia lecznictwa uzdrowskiego na obszarze uznanym za uzdrowsko Solec-Zdrój w oparciu o udokumentowane źródła naturalnych wód leczniczych określanych mianem wody siarczkowej, eksploatowanych ze złóż: Solec-Zdrój⁵ oraz Wełnin (Malina)⁶. Głównymi i charakterystycznymi składnikami leczniczej wody siarczkowej z okolic Solca-Zdroju były siarkowódór, siarczki i wodorosiarczki soli alkalicznych oraz chlorki. Według informacji zawartych w operacie uzdrowskim stężenie związków siarki dwuwartościowej na poziomie około 103 mg H₂S w jednym litrze wody (złoże: Solec-Zdrój) oraz 910 mg H₂S (złoże Malina) i wysoka mineralizacja czyniły ją najsilniejszą tego typu wodą leczniczą zarówno w Polsce jak i na świecie. [Dowód: akta kontroli str. 59-60, 63, 99-108, 132-137, 280-287]

Wybrane parametry fizykochemiczne i bakteriologiczne wody, na podstawie wyników badań przeprowadzonych przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny, przedstawiały się następująco:

- zawartość chlorków (Cl) wynosiła 21.600,00 mg/dm³ (złoże Wełnin) oraz 9.244,00 mg/dm³ (złoże: Solec-Zdrój);

³ Dz. U. Nr 233, poz. 1988 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.

⁵ Przez Uzdrowsko Solec-Zdrój Sp. z o.o., na podstawie umowy z 28 października 2003 r. o ustanowienie użytkownika górniczego w celu wydobywania wód leczniczych ze złoża „Solec-Zdrój”, za pośrednictwem trzech odwiertów:

- Szyb Solecki o wydajności 10,94 m³/dobę;
- Solec 2 – Karol o wydajności 12 m³/dobę,
- Solec 2B o wydajności do 2 m³/dobę.

⁶ Przez „Malinowy Zdrój” Sp. z o.o., na podstawie koncesji nr 11/2013 z 28 października 2003 r. (wydajność ujęcia 3 m³/h).

- zawartość siarczanów (SO₄) kształtowała się na poziomie 2.370,24 mg/dm³ (złóże Welnin) oraz 3.066,70 mg/dm³ (złóże: Solec-Zdrój);
- odczyn wody pH wynosił 7,0 dla obu złóż. [Dowód: akta kontroli str. 151-154, 191-194]

Zgodnie z art. 46 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych⁷ gmina Solec-Zdrój, poza zadaniami przewidzianymi przepisami ustawy o samorządzie gminnym, powinna realizować zadania własne związane z zachowaniem funkcji leczniczych uzdrowiska, w szczególności odnośnie tworzenia warunków do funkcjonowania zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego oraz rozwoju infrastruktury komunalnej. Zadania w tym zakresie, obejmujące gospodarkę wodno-ściekową na terenie Gminy i tworzenie warunków dla uzyskiwania właściwej jakości ścieków, w tym ścieków pokąpielowych powstających w wyniku udzielania zabiegów z wykorzystaniem wody leczniczej, Urząd realizował samodzielnie. Jednostką w Urzędzie bezpośrednio odpowiedzialną za ten obszar był Referat Gospodarki Komunalnej. [Dowód: akta kontroli str. 7-9, 14-15, 20-21, 27-28, 33-42]

W związku z działalnością prowadzoną z wykorzystaniem wód leczniczych, do Urzędu w latach 2002 – 2013⁸ wpłynęło sześć wniosków o odbiór ścieków pokąpielowych powstających w wyniku tej działalności. Na podstawie złożonych wniosków umowy na odbiór ścieków pokąpielowych zawarto z Uzdrowiskiem Solec-Zdrój Sp. z o.o., Hotelem Malinowy Zdrój Sp. z o.o. oraz Malinowe Hotele Sp. z o.o. (Kompleks basenów mineralnych). W przypadku dwóch obiektów znajdujących się w budowie Urząd zapewnił wnioskodawców o możliwości odbioru ścieków i wydał warunki techniczne na przyłączenie. W jednym przypadku wniosek pozostał bez rozpatrzenia z powodu nieuzupełnienia przez wnioskodawcę dokumentacji. [Dowód: akta kontroli str. 214-225]

Z wyjaśnień udzielonych przez Wójta Gminy wynika, że: *Koncesję na wydobycie i pobór wód leczniczych posiada jedynie Tomasz Kaleta (będący koncesjonariuszem Kompleksu Basenów Mineralnych jak i właścicielem Malinowych Hoteli) oraz Uzdrowisko Solec-Zdrój Sp. z o.o. i nie udostępniają wód leczniczych żadnemu podmiotowi z terenu Gminy Solec-Zdrój. Wynika z tego, że wykorzystywać wody siarkowe mogą jedynie 3 obiekty: Kompleks basenów mineralnych, Malinowy Zdrój oraz Uzdrowisko Solec-Zdrój. W związku z posiadaniem oddzielnej sieci kanalizacyjnej, nie ma możliwości wprowadzenia ścieków pokąpielowych z kąpeli siarczkowych do kanalizacji ścieków komunalnych.* [Dowód: akta kontroli str. 214 - 225, 320, 672-676]

Przyjęte w wieloletnich planach rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych rozwiązania w zakresie gospodarki ściekowej zakładały w szczególności:

- realizację 16 zadań inwestycyjnych, w tym m.in. modernizację oczyszczalni ścieków Solec-Zdrój w miejscowości Welnin oraz modernizację i rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy (Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2009 - 2013⁹);

⁷ Dz. U. z 2012 r., poz. 651 ze zm.

⁸ W przypadku Uzdrowiska Solec-Zdrój Sp. z o.o. wniosek o odbiór ścieków wpłynął przed 2002 r. Urząd nie był w stanie określić daty wpłynięcia wniosku.

⁹ Przyjęty uchwałą Rady Gminy Solec-Zdrój Nr XXII/98/08 z dnia 26 września 2008 r.

- kontynuowanie rozbudowy i modernizacji sieci kanalizacyjnej (Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2014 - 2020¹⁰).

Ww. plany rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych opracowano zgodnie z kierunkami rozwoju oraz ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. [Dowód: akta kontroli str. 226-279]

Obowiązujący na terenie Gminy Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków¹¹ (dalej: Regulamin), dostosowany został do rozwiązań technicznych funkcjonujących na terenie Gminy. W § 16 Regulamin przewidywał stosowanie do odbioru ścieków przemysłowych zasad określonych w art. 9 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. W § 40 Regulaminu zawarto zobowiązanie dostarczającego ścieki do natychmiastowego powiadomienia o zrzutach awaryjnych lub zmianie jakości ścieków w stosunku do warunków zapisanych w umowie. [Dowód: akta kontroli str. 288-298]

Zarówno Strategia Rozwoju Gminy Solec-Zdrój¹² z 2000 r. jak i Strategia Rozwoju Gminy Solec-Zdrój na lata 2012 - 2020¹³ w swoich zapisach nie odnosiły się do problematyki ścieków pokąpielowych występujących na terenie Gminy. W Strategii z 2000 r. w dziedzinie lokalnych systemów infrastruktury technicznej ujęto jedynie cel operacyjny *poprawa standardów odprowadzania i oczyszczania ścieków poprzez budowę lokalnych systemów kanalizacji i oczyszczania obsługujących wsie posiadające grupowe wodociągi*. Strategia z 2012 r. zawierała ogólną charakterystykę gospodarki ściekowej w Gminie. Wymieniono w niej jedną, biologiczną oczyszczalnię ścieków funkcjonującą na terenie Gminy, a także przedstawiono sytuację w zakresie wielkości ścieków odprowadzanych i oczyszczanych. [Dowód: akta kontroli str. 299-308]

W operacie uzdrowskim przekazanym ministrowi właściwemu do spraw zdrowia zawarto opis istniejącego stanu w zakresie oczyszczania ścieków. Zgodnie z postanowieniami ww. dokumentu główną rolę w systemie oczyszczania ścieków na terenie Gminy, w tym pokąpielowych przypisano oczyszczalni ścieków dla Solca-Zdroju zlokalizowanej w miejscowości Wełnin, na której to dopływające grawitacyjnie do oczyszczalni ścieki pokąpielowe tłoczono do stawu retencyjnego ścieków pokąpielowych, a następnie po napowietrzeniu i wymieszaniu do stawu sedimentacyjnego ścieków komunalnych. Mieszanina oczyszczonych ścieków komunalnych i pokąpielowych trafiała do odbiornika, rzeki Rzoski. W operacie zawarto informację, że Urząd posiada przygotowany projekt modernizacji oczyszczalni ścieków. [Dowód: akta kontroli str. 67-71]

W decyzji Nr 11 Ministra Zdrowia z 6 listopada 2008 r. potwierdzającej spełnianie przez gminę Solec-Zdrój warunków koniecznych do nadania statusu uzdrowiska stwierdzono, że Gmina posiada infrastrukturę techniczną w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Podkreślono, że sołectwo Solec-Zdrój, obszarowo pokrywające się z centrum uzdrowiska, jest w 90% skanalizowane, a przepustowość hydrauliczna oczyszczalni po modernizacji wyniesie 700 m³/dobę. [Dowód: akta kontroli str. 280-287]

¹⁰ Przyjęty uchwałą Rady Gminy Solec-Zdrój Nr XXIX/162/2013 z dnia 18 października 2013 r.

¹¹ Przyjęty uchwałą Rady Gminy Solec-Zdrój Nr III/18/2006 z dnia 29 grudnia 2009 r., zmieniony uchwałą Rady Gminy Solec-Zdrój Nr XXXII/180/2014 z dnia 13 marca 2014 r.

¹² Przyjęta przez Radę Gminy Solec-Zdrój uchwałą Nr XVII/93/2000 w dniu 19 marca 2000 r.

¹³ Przyjęta przez Radę uchwałą Nr XVI/73/2012 w dniu 18 kwietnia 2012 r.

W Urzędzie nie prowadzono badań i analiz dotyczących problematyki ścieków pokąpielowych i rozważanych rozwiązań zwłaszcza technicznych w zakresie oczyszczania ścieków pokąpielowych. Z wyjaśnień Wójta Gminy wynika, że przyczyną tego był fakt, że: *na oczyszczalni funkcjonował już moduł oczyszczania ścieków pokąpielowych i pierwotnym założeniem była jego rozbudowa do przepustowości 200 m³/d. Oczyszczanie ścieków polegało na ich napowietrzaniu w stawie retencyjnym i późniejszym rozcieńczaniu oczyszczonymi ściekami komunalnymi. Jednakże w trakcie prac projektowych oczyszczalni ścieków w 2007 roku projektant przedstawił informację, iż nie jest możliwe oczyszczanie ścieków pokąpielowych w zakładanej ilości technologią rozcieńczania z uwagi na zbyt małą ilość ścieków komunalnych, a zabronione zostało rozcieńczanie ich wodą wodociągową i nie będzie możliwe uzyskanie dopuszczalnych wartości chlorków i siarczanów w ściekach oczyszczonych.* [Dowód: akta kontroli str. 318]

Główną rolę w systemie oczyszczania ścieków w gminie Solec-Zdrój pełniła wybudowana w 1971 r. oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w miejscowości Wełnin. W latach 1992-1993 zmodernizowany został ciąg technologiczny ścieków bytowo-gospodarczych oczyszczalni, a w 2004 r. dokonano jej rozbudowy, dla zapewnienia przyjęcia przez nią ścieków socjalnych z projektowanego budynku hotelowego z zakładem przyrodolecznicy wraz z wodami pokąpielowymi. Z wyjaśnień Wójta Gminy wynika, że po uruchomieniu w 2005 r. powyższego hotelu z zakładem przyrodolecznicy wzrosło zainteresowanie inwestorów działalnością uzdrowiskową na bazie lokalnych wód solankowo-siarczkowych, co było powodem podjęcia decyzji o rozbudowie modułu oczyszczania ścieków pokąpielowych do 200 m³/d. W celu stworzenia infrastruktury umożliwiającej odebranie ścieków pokąpielowych z nowoprojektowanych obiektów i stworzenia warunków do przyszłego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy, Urząd po przeprowadzeniu postępowania w trybie przetargu nieograniczonego, 20 października 2006 r. zawarł umowę z firmą Geokart – International Sp. z o.o. na wykonanie dokumentacji projektowej na budowę kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków dla zadania *Rozbudowa i przebudowa systemu wodno-kanalizacyjnego Gminy Solec-Zdrój i Pacanów*. Zgodnie z załącznikiem nr 2 do umowy wykonawca projektu udzielił na przedmiot zamówienia 10-letniej gwarancji. Z tytułu gwarancji wykonawca ponosił odpowiedzialność za:

- wady w dokumentacji projektowej dotyczące części merytorycznej, zmniejszające wartość użyteczną projektu;
- wady części fizycznej obiektu zbudowanego na podstawie tej dokumentacji;
- wady dokumentacji projektowej dotyczące niezgodności rozwiązań z ustalonymi warunkami zabudowy i zagospodarowania terenu, niekompletności, niezgodności z przepisami.

W umowie ustalono również termin usunięcia wad, który w przypadku wady uniemożliwiającej wybudowanie obiektu zgodnie z obowiązującymi przepisami wynosił 14 dni od daty zgłoszenia wady projektu. W pozostałych przypadkach ustalono, że usunięcie wad nastąpi w terminie uzgodnionym w protokole spisany przy udziale stron. Zaznaczono, że usunięcie wad powinno być stwierdzone protokolarnie. [Dowód: akta kontroli str. 320-321, 334-338, 453-458]

W dniu 18 czerwca 2009 r. na podstawie przygotowanej przez firmę Geokart dokumentacji ogłoszony został przez Urząd przetarg nieograniczony na realizację przedsięwzięcia *Rozbudowa i przebudowa systemu wodno-kanalizacyjnego Gminy Solec-Zdrój i Pacanów*, zakładającego rozbudowę i przebudowę systemu wodno-kanalizacyjnego Gminy, obejmującego między innymi rozbudowę i modernizację oczyszczalni w Wełninie do przepustowości 700 m³/d z modułem oczyszczania ścieków pokąpielowych w ilości 200 m³/d, budowę oczyszczalni ścieków

w miejscowości Świniary oraz budowę kanalizacji grawitacyjnej (dł. 77.115,0 m) i ciśnieniowej (dł. 14.635,0 m). [Dowód: akta kontroli str. 339-434]

W toku postępowania przetargowego o udzielenie zamówienia publicznego dotyczącego ww. zadania, kilka podmiotów biorących w nim udział, m.in. Przedsiębiorstwo Wdrożeniowo-Wykonawcze „Eltech” Sp. z o.o. (pismo z 5 sierpnia 2009 r.), firma Budimex Dromex S.A. (pismo z 11 sierpnia 2009 r.), Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjnych „POL-AQUA” S.A. (pismo z 5 sierpnia 2009 r.) zwracało uwagę na błędy występujące w projekcie oczyszczalni dotyczącym modułu oczyszczania ścieków pokąpielowych, w szczególności *brak systemu jakiegokolwiek filtracji przed instalacją odwróconej osmozy*, co w konsekwencji uniemożliwi prawidłowe funkcjonowanie oczyszczalni po jej wykonaniu. [Dowód: akta kontroli str. 459-476]

W wyniku przeprowadzonego postępowania, na wykonawcę zadania wybrana została firma .....¹⁴ Przedsiębiorstwo Budownictwa Inżynieryjnego „Machnik”, z którą w dniu 21 października 2009 r. podpisano umowę na kwotę 34.024.357,88 zł brutto. Na dzień podpisania umowy wartość brutto robót budowlanych obejmujących rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków w miejscowości Wełnin wynosiła 9.658.019,75 zł, z tego roboty dla oczyszczalni ścieków komunalnych 6.688.216,44 zł (środki UE – 3.289.286,77 zł, środki budżetu Gminy – 3.398.929,67 zł), roboty dla oczyszczalni ścieków pokąpielowych 2.969.803,31 zł (środki UE – 1.460.559,01 zł, środki budżetu Gminy – 1.509.244,30 zł). [Dowód: akta kontroli str. 477-495, 644]

W trakcie realizacji ww. zadania wykonawca, w związku z wycofaniem się firmy Eurowater z dostawy stacji odwróconej osmozy, zastosował stację odwróconej osmozy firmy Nalco dostarczoną przez firmę Inwatec Sp. z o.o., która zapewniała nadzór i doradztwo techniczne nad częścią inwestycji związaną z rozbudową i modernizacją modułu oczyszczania ścieków pokąpielowych. Powyższa zmiana została dokonana bez uzyskania zgody zamawiającego oraz projektanta firmy Geokart-International Sp. z o.o. [Dowód: akta kontroli str. 333, 652, 678]

Realizacja oczyszczalni zgodnie z ww. umową powinna zakończyć się 30 września 2011 r. W rzeczywistości odbiór inwestycji nastąpił 16 września 2013 r. Przyczyną przesunięcia terminu zakończenia inwestycji były problemy związane z brakiem wymaganej wydajności efektywnej instalacji, które wyniknęły podczas rozruchu technologicznego oczyszczalni ścieków pokąpielowych. Problemy te skutkowały koniecznością dokonania zmian w dokumentacji projektowej dotyczącej technologii oczyszczania ścieków pokąpielowych. [Dowód: akta kontroli str. 448-452, 648-649]

W związku z powyższym Urząd, w oparciu o projekt zamienny przygotowany przez firmę Geokart-International Sp. z o.o. i przekazany w dniu 16 maja 2013 r., na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 5 lit.b ustawy Prawo zamówień publicznych, w trybie zamówienia z wolnej ręki, zlecił 7 czerwca 2013 r. wykonawcy zadania *Rozbudowa i przebudowa systemu wodno-kanalizacyjnego Gminy Solec-Zdrój i Pacanów* firmie .....¹⁵ Przedsiębiorstwo Budownictwa Inżynieryjnego „Machnik”

---

¹⁴ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2014 r. poz. 782) i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2014 r. poz. 1182) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie nazwy firmy. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.

¹⁵ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2014 r. poz. 782) i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2014 r. poz. 1182) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie nazwy firmy. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.

wykonanie robót dodatkowych. Roboty dodatkowe, które nie były przewidziane w ramach zamówienia podstawowego, obejmowały m.in.: rozbudowę układu filtracji przed stacją odwróconej osmozy, rozbudowę instalacji odwadniania osadu poflotacyjnego, wykonanie rurociągu odprowadzającego wody popłuczne do zbiornika retencyjnego ścieków dowożonych do oczyszczalni ścieków komunalnych, zainstalowanie mieszadła w zbiorniku retencyjnym ścieków pokąpielowych, zainstalowanie instalacji do gaszenia piany w zbiorniku osadu, zainstalowanie pomp i zbiorników pompowych, dokonanie zmian w instalacjach technologicznych oraz instalacji elektrycznej, zainstalowanie urządzeń pomiarowych oraz odpowiednie dostosowanie układu sterującego pracą oczyszczalni. Wartość udzielonego zamówienia dodatkowego wyniosła 476.686,20 zł brutto. [Dowód: akta kontroli str. 528-575, 645-647]

Na bieżące funkcjonowanie oczyszczalni ścieków pokąpielowych Gmina wydatkowała 147.624,58 zł netto w 2012 r. oraz 179.005,23 zł netto w 2013 r. [Dowód: akta kontroli str. 576]

Z uwagi na funkcjonowanie na terenie gminy Solec-Zdrój oczyszczalni ścieków pokąpielowych nie wystąpiły przypadki rezygnacji z prowadzenia działalności uzdrowiskowej z powodu problemów związanych z odprowadzaniem ścieków powstających w wyniku udzielania zabiegów. Przepustowość oczyszczalni ścieków pokąpielowych po modernizacji na poziomie 200 m³/dobę pozwalała na swobodne podłączanie nowych podmiotów. [Dowód: akta kontroli str. 500, 607]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Pomimo zastosowania przez wykonawcę innej niż przewidziana w projekcie stacji odwróconej osmozy Urząd, w toku sprawowania nadzoru inwestycyjnego nad realizacją zadania *Rozbudowa i przebudowa systemu wodno-kanalizacyjnego Gminy Solec-Zdrój i Pacanów*, nie wyegzekwował od wykonawcy uzyskania uprzedniej zgody projektanta na powyższą zmianę. [Dowód: akta kontroli str. 496-527, 663]

Zgodnie z postanowieniami § 2 ust. 7 umowy nr RIG.II.7034-4/09 zawartej przez Gminę z firmą .....¹⁶ Przedsiębiorstwo Budownictwa Inżynierskiego „Machnik”, wykonawca zobowiązał się wykonać przedmiot umowy zgodnie z dokumentacją projektową. W dokumentacji projektowej zapisano natomiast, że z uwagi na specjalistyczny charakter oczyszczalni w projekcie zastosowano urządzenia ze wskazaniem producenta, gwarantujące prawidłową pracę oczyszczalni oraz oczekiwany efekt ekologiczny. Wskazane urządzenia po uzgodnieniu z projektantem, będą mogły być zastąpione urządzeniami równoważnymi, które spełnią parametry technologiczne zawarte w opisie tego urządzenia, a pod względem parametrów technicznych nie będą odbiegać od zaproponowanego rozwiązania pod względem rodzaju materiału, jakości wykonania, zawartości wymaganych technologicznie elementów wyposażenia oraz będą charakteryzować się gabarytami pozwalającymi na zastosowanie.

W umowie z wykonawcą zapisano również w § 5 ust. 5, że inspektor nadzoru świadczy w szczególności usługi inspektora nadzoru inwestorskiego działając w granicach umocowania określonego w Prawie budowlanym i umowie na pełnienie zadań inspektora nadzoru nr RIG.II.7034-4.1/09, z dnia 9 września 2009 r.

¹⁶ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2014 r. poz. 782) i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2014 r. poz. 1182) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie nazwy firmy. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.

z zastrzeżeniem, iż nie jest umocowany do samodzielnego podejmowania decyzji w zakresie robót dodatkowych, zamiennych lub zaniechanych. § 5 ust. 6 umowy precyzował, że decyzje w zakresie robót, o których mowa w ust. 5 podejmuje wyłącznie zamawiający. [Dowód: akta kontroli str. 477-480, 524]

Odpowiedzialność za powyższą nieprawidłowość, na podstawie zakresu czynności ponosi Piotr Kalita, Kierownik Referatu Inwestycji i Rozwoju Urzędu. Kierownik referatu wyjaśnił: *wykonawca zadania (...) zlecił dostawę urządzeń dla oczyszczalni ścieków pokąpielowych firmie Inwatec – autorowi technologii oczyszczania ścieków pokąpielowych, która to firma dostarczyła stacje odwróconej osmozy firmy Nalco – jako urządzenie równoważne, dlatego uznano, iż powyższa zmiana jest zaakceptowana przez autora technologii oczyszczania ścieków pokąpielowych. Wójt Gminy dodał, że: (...) zgodnie ze zleceniem firma Inwatec zapewniała pełny nadzór i doradztwo techniczne i to firma Inwatec dostarczyła stację odwróconej osmozy firmy Nalco, w związku z wycofaniem się firmy Eurowater z dostawy urządzenia dla realizowanej inwestycji, o czym informowano już na etapie SIWZ. Zmiana producenta stacji odwróconej osmozy nie stanowiła robót zamiennych w rozumieniu zapisów umowy, gdyż nie doszło tu do wprowadzenia odmiennego rozwiązania w stosunku do pierwotnego opisu przedmiotu zamówienia – dostarczono stację odwróconej osmozy – tak jak zakładał projekt.* [Dowód: akta kontroli str. 325, 333, 677-678, 692]

Zdaniem NIK zapisy projektu budowlanego w sposób jednoznaczny wskazują na konieczność uzgodnienia z projektantem wszelkich przypadków zastępowania urządzeń wskazanych w projekcie, urządzeniami równoważnymi. Umowa na wykonanie dokumentacji projektowej została zawarta przez Gminę z firmą Geokart-International Sp. z o.o. i wszelkie zmiany w projekcie powinny posiadać akceptację ww. firmy, która udzieliła gwarancji jakości na dostarczony projekt budowlany. Niedołężenie należytej staranności przez Urząd na etapie prowadzenia nadzoru nad budową oczyszczalni ścieków pokąpielowych i dopuszczenie do sytuacji, w której wykonawca zastosował inne urządzenia niż przewidziane w projekcie może skutkować problemami z uzyskaniem odszkodowania od projektanta – firmy Geokart-International Sp. z o.o., z tytułu błędów w dokumentacji projektowej.

2. W dniu 7 czerwca 2013 r. Wójt Gminy udzielił zamówienia dodatkowego na kwotę 476.686,20 zł brutto w trybie z wolnej ręki, na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 5 lit.b ustawy Prawo zamówień publicznych, polegających na wykonaniu robót dodatkowych w ramach ww. zadania umożliwiających rozruch technologiczny oczyszczalni ścieków pokąpielowych. Roboty dodatkowe obejmowały m.in.: rozbudowę układu filtracji przed stacją odwróconej osmozy, rozbudowę instalacji odwadniania osadu poflotacyjnego, wykonanie rurociągu odprowadzającego wody popłuczne do zbiornika retencyjnego ścieków dowożonych do oczyszczalni ścieków komunalnych, zainstalowanie mieszałki w zbiorniku retencyjnym ścieków pokąpielowych, zainstalowanie instalacji do gaszenia piany w zbiorniku osadu, zainstalowanie pomp i zbiorników pompowych, dokonanie zmian w instalacjach technologicznych oraz instalacji elektrycznej, zainstalowanie urządzeń pomiarowych oraz odpowiednie dostosowanie układu sterującego pracą oczyszczalni.

Powyższego zamówienia udzielono z naruszeniem art. 67 ust. 1 pkt 5 lit.b Prawa zamówień publicznych, zgodnie z którym zamawiający może udzielić zamówienia z wolnej ręki w przypadku udzielania dotychczasowemu wykonawcy usług lub robót budowlanych zamówień dodatkowych, nieobjętych zamówieniem podstawowym i nieprzekraczających łącznie 50% wartości realizowanego zamówienia, niezbędnych do jego prawidłowego wykonania, których wykonanie stało się konieczne na skutek sytuacji niemożliwej wcześniej do przewidzenia, jeżeli

wykonanie zamówienia podstawowego jest uzależnione od wykonania zamówienia dodatkowego. [Dowód: akta kontroli str. 562-569]

Podczas ww. robót nie zachodziła przesłanka dotycząca wykonania zamówienia dodatkowego na skutek sytuacji niemożliwej wcześniej do przewidzenia. Konieczność wykonania tych robót spowodowana była – według stanowiska Urzędu – błędnym zaprojektowaniem układu filtracji oraz modułu odwadniania osadu poflotacyjnego na podstawie umowy z dnia 20 października 2006 r. o wykonanie prac projektowych z firmą Geokart-International Sp. z o.o. Wynika to m.in. z pisma Wójta Gminy z 25 kwietnia 2014 r. kierowanym do Geokart-International Sp. z o.o. W piśmie tym stwierdzono m.in. *gmina Solec-Zdrój poniosła wszelkie koszty związane z tymi pracami, które to koszty na obecną chwilę zamykają się kwotą 387.549,76 zł netto przy czym kwota to nie obejmuje wszystkich wydatków związanych z wadliwym sposobem zaprojektowania systemu oczyszczalni, jak również nie dotyczy wyższych kosztów funkcjonowania obiektu*. Ponadto już na etapie przygotowywania zamówienia podstawowego potencjalni oferenci sygnalizowali błędy w przyjętych w projekcie oczyszczalni ścieków pokąpielowych rozwiązaniach technologicznych. Dodatkowo przyczyną zaistniałej sytuacji było nieprzeprowadzenie w Urzędzie badań i analiz dotyczących problematyki ścieków pokąpielowych i możliwych rozwiązań technicznych w zakresie oczyszczania ścieków pokąpielowych oraz niezwyfikowanie przedłożonego projektu przez pracowników Urzędu. [Dowód: akta kontroli str. 459-476, 667-668]

Zdaniem NIK, przy udzielaniu przedmiotowego zamówienia dodatkowego nie zachodziła również przesłanka, iż konieczne było udzielenie zamówienia temu samemu wykonawcy.

Udzielenie zamówienia z naruszeniem przepisów o zamówieniach publicznych dotyczących przesłanek stosowania trybu udzielenia zamówienia z wolnej ręki, stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych, z art. 17 ust. 1b pkt 2 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych¹⁷.

Wyjaśniając przyczyny zastosowania trybu z wolnej ręki Wójt Gminy stwierdził, że: *Zdaniem Zamawiającego zamówienie dodatkowe w ramach zadania Rozbudowa i przebudowa systemu wodno-kanalizacyjnego Gminy Solec-Zdrój i Pacanów udzielone zostało zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 5 lit.b ustawy Prawo Zamówień Publicznych. Podniesiony zarzut, że nie zaistniała sytuacja niemożliwa wcześniej do przewidzenia jest chybiony. Zamawiający otrzymując uwagi dot. błędów projektowych od Wykonawców: Budimex Dromex S.A., Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjnych POL-AQUA S.A. oraz ELTECH Sp. z o.o. zwrócił się do Projektanta oczyszczalni o wyjaśnienie problemów przedstawionych w zapytaniach do treści SIWZ. Odpowiedzi na zapytania w/w Wykonawców udzielił autor technologii oczyszczania ścieków pokąpielowych firma Inwatec Sp. z o.o. gmina Solec-Zdrój nie miała powodów aby podważać jakości udzielonych odpowiedzi gdyż Projektant technologii Inwatec Sp. z o.o. posiadał doświadczenie w projektowaniu i wykonawstwie technologii oczyszczania ścieków w różnych gałęziach przemysłu, w tym: przemysłu spożywczego i przemysłu chemicznego. (...) W związku z faktem, iż była to jedyna w kraju oczyszczalnia ścieków pokąpielowych zrealizowana w takiej technologii problemy wynikłe w trakcie rozruchu oczyszczalni nie mogły zostać przewidziane przez Zamawiającego na etapie przygotowania SIWZ. Zamawiający nie miał obiektywnej możliwości przewidzenia wyjątkowych sytuacji, które wynikły dopiero w fazie rozruchu technologicznego, Zamawiający nie miał choćby możliwości porównania zastosowanych rozwiązań do innych tego typu instalacji oczyszczania ścieków pokąpielowych ponieważ takich instalacji nie było. (...) Należy zauważyć, że sama koncepcja technologii oczyszczania ścieków*

---

¹⁷ Dz. U. z 2013 r., poz. 168.

okazała się jak najbardziej skuteczna, a celem wykonania robót dodatkowych było ustabilizowanie procesu oczyszczania przez co uzyskano poprawę wydajności instalacji i ograniczono bezpośredni nadzór człowieka nad samym procesem oczyszczania. Reasumując Zamawiający pomimo uwag zgłoszonych przez ww. Wykonawców ze względu na unikalny w skali kraju autorski proces oczyszczania nie mógł przewidzieć konieczności wykonania zleconych później dodatkowych robót budowlanych. [Dowód: akta kontroli str. 319]

Powyższe wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. W ustalonych okolicznościach dotyczących postępowania o udzielenie zamówienia podstawowego i dodatkowego, nie można uznać, aby błędy w projekcie oczyszczalni ścieków w zakresie oczyszczania ścieków pokąpielowych, były sytuacją niemożliwą do przewidzenia. Na zamawiającym ciąży obowiązek zweryfikowania prawidłowości wykonanych prac projektowych oraz dołożenia należytej staranności podczas udzielania zamówień publicznych¹⁸.

3. Pomimo poniesienia przez Gminę w dniu 17 września 2013 r. wydatku na łączną kwotę 476.686,20 zł brutto związanych z udzieleniem zamówienia dodatkowego w ramach zadania pn. *Rozbudowa i przebudowa systemu wodno-kanalizacyjnego Gminy Solec-Zdrój i Pacanów* umożliwiającego rozruch technologiczny oczyszczalni ścieków pokąpielowych, w Urzędzie do czasu zakończenia kontroli nie podjęto jednoznacznych działań mających na celu uzyskanie zwrotu ww. poniesionych nakładów. [Dowód: akta kontroli str. 561-575, 667-671]

Problemy z rozruchem oczyszczalni zostały ujawnione już w grudniu 2012 r. Wójt Gminy pismem z dnia 19 grudnia 2012 r. informował projektanta firmę Geokart-International Sp. z o.o. o *poważnych problemach związanych z wykonaniem rozruchu technologicznego oczyszczalni ścieków pokąpielowych*. W celu rozwiązania ww. problemów odbyły się spotkania w dniu 8 stycznia 2013 r., 4 lutego 2013 r., 4 kwietnia 2013 r., 19 kwietnia 2013 r. w których udział wzięli oprócz przedstawicieli Urzędu, przedstawiciele firm: Geokart-International Sp. z o.o., Inwatec Sp. z o.o. oraz .....¹⁹ Przedsiębiorstwo Budownictwa Inżynieryjnego „Machnik”. W dniu 16 maja 2013 r. firma Geokart-International Sp. z o.o. przekazała projekt wykonawczy zamienny technologii oczyszczania ścieków pokąpielowych. [Dowód: akta kontroli str. 648-666]

Pismo z prośbą o ustosunkowanie się do podnoszonych kwestii związanych z poniesieniem przez Gminę wydatków na roboty dodatkowe, zaproponowanie sposobu zaspokojenia roszczeń Wójt Gminy skierował do Geokart-International Sp. z o. o. dopiero w dniu 25 kwietnia 2014 r. (w trakcie kontroli NIK). W dokumencie tym Wójt Gminy odniósł się jedynie do kwoty netto 387.549,76 zł, pomimo poniesienia wydatków w wysokości 476.686,20 zł brutto. [Dowód: akta kontroli str. 667-668]

Wójt Gminy wyjaśnił: *gmina Solec-Zdrój zgodnie z udzieloną przez Geokart-International Sp. z o.o. gwarancją zamierzała podjąć działania mające na celu uzyskanie rekompensaty w związku z dodatkowymi kosztami inwestycji. Pierwsze próby podejmowane były podczas spotkania w dniu 19.04.2013 r., jednakże nie przyniosły rezultatu, a spowodowały 1 miesięczne opóźnienie w przekazaniu projektu zamiennego (który w dniu spotkania był już gotowy), co mogło mieć niekorzystny wpływ na zakończenie realizacji inwestycji „Rozbudowa*

¹⁸ Por. również stanowisko Głównej Komisji Orzekającej przyjęte w orzeczeniu z dnia 14 lipca 2011 r., BDF1/4900/50/56/11/39, LEX nr 895967.

¹⁹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2014 r. poz. 782) i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2014 r. poz. 1182) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie nazwy firmy. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.

i przebudowa systemu wodno-kanalizacyjnego Gminy Solec-Zdrój i Pacanów” i jej finansowanie, gdzie oprócz oczyszczalni ścieków pokąpielowych budowane były 2 oczyszczalnie ścieków komunalnych o przepustowości 700 m³/d i 300 m³/d, oraz 92 km sieci kanalizacyjnej. Podjęto więc decyzję o sfinansowaniu robót dodatkowych ze środków własnych, a dochodzenie odszkodowania po oddaniu obiektu do użytkowania. Gmina nie zrezygnowała z wyartykułowanych wcześniej wobec Geokartu roszczeń, ale po oddaniu obiektu do użytkowania podjęła dochodzenia odszkodowania w związku z koniecznością poniesienia dodatkowych wydatków inwestycyjnych, jak również wyższych kosztów eksploatacyjnych obiektu. Koszty inwestycyjne są już znane, natomiast możliwość prawidłowego oszacowania kosztów eksploatacyjnych będzie możliwa po przepracowaniu instalacji co najmniej przez 1 rok, dlatego w piśmie z 25 kwietnia 2014 roku zostało zamieszczone stwierdzenie, że kwota roszczenia nie obejmuje zwiększonych kosztów eksploatacyjnych obiektu. Egzekucja powyższego odszkodowania będzie miała zapewne swój finał w sądzie, dlatego lepszym rozwiązaniem byłoby wystąpienie z wnioskiem, który zawierał by całość roszczeń związanych z przedmiotową gwarancją. Ze względu jednak na niemożliwość oszacowania na chwilę obecną roszczenia z tytułu zwiększenia kosztów eksploatacyjnych zdecydowano się postępowanie odszkodowawcze prowadzić dwutorowo. [Dowód: akta kontroli str. 320]

W ocenie NIK skierowane w dniu 25 kwietnia 2014 r. pismo do projektanta, nie może być uznane za formalne wystąpienie z roszczeniem o zwrot poniesionych dodatkowych nakładów umożliwiających funkcjonowanie oczyszczalni ścieków w zakresie oczyszczania ścieków pokąpielowych. Jednocześnie podnoszone w wyjaśnieniach Wójta Gminy okoliczności nie uzasadniały zaistniałej zwłoki w dochodzeniu przez gminę Solec-Zdrój roszczeń wynikłych – według jednostki kontrolowanej – z błędów dokumentacji projektowej przygotowanej przez firmę Geokart-International Sp. z o.o.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

2. Działania w celu zapewnienia właściwej jakości odprowadzanych ścieków do urządzeń kanalizacyjnych i do środowiska

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą Urząd uzyskał dwa pozwolenia wodnoprawne – wydane przez starostę buskiego w dniu 2 stycznia 2007 r. oraz w dniu 9 kwietnia 2009 r. [Dowód: akta kontroli str. 582-589]

Pozwolenie wodnoprawne z 2 stycznia 2007 r. poprzedził wniosek Wójta Gminy z 17 listopada 2006 r. o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie ścieków oczyszczonych z oczyszczalni ścieków w Solcu-Zdroju do rzeki Rzoska. Do wniosku dołączono *Operat wodnoprawny na szczególne korzystanie z wód zrzut ścieków oczyszczonych z oczyszczalni w Solcu-Zdroju do rzeki Rzoska*. W ww. operacie przewidziano, że ścieki kierowane do środowiska nie mogą przekroczyć zanieczyszczeń w zakresie: BZT₅ – 40 mg O₂/l, ChTZcr – 150 mg O₂/l, zawiesina ogólna – 50 mg/l, chlorki – 500 mg/l i siarczany – 300 mg/l. Jednocześnie przewidziano przepływy ścieków oczyszczonych w wysokości: Q_{sr d} – 451 m³/d, Q_{max d} – 564 m³/d, Q_{sr h} – 53 m³/h oraz RLM²⁰ 1.578. [Dowód: akta kontroli str. 577-581]

²⁰ Równoważna liczba mieszkańców.

Wniosek dotyczący pozwolenia wodnoprawnego z dnia 9 kwietnia 2009 r. na wprowadzanie ścieków komunalnych i ścieków pokąpielowych do wód powierzchniowych oraz wykonanie wylotów ścieków komunalnych i ścieków pokąpielowych do rzeki Rzoska złożono w dniu 5 marca 2009 r. W załączonym do wniosku *operacie wodnoprawnym na eksploatację oczyszczalni ścieków komunalnych i pokąpielowych dla gminy Solec-Zdrój, wprowadzanie ścieków komunalnych i ścieków pokąpielowych do wód powierzchniowych oraz wykonanie wylotów ścieków komunalnych i ścieków pokąpielowych do rzeki Rzoska* założono, że najwyższe wskaźniki zanieczyszczeń będą wynosić dla ścieków komunalnych: BZT₅ – 25 mg O₂/l, ChTZ_{Cr} – 125 mg O₂/l, zawiesina ogólna – 35 mg/l, natomiast dla ścieków pokąpielowych: chlorki – 1000 mg/l, siarczany – 500 mg/l, siarczki – 0,2 mg S/l, odczyn – 6,5-9,0 pH. Ilości oczyszczonych ścieków komunalnych wyłącznie bytowych założono na poziomie: Q_{śr d} – 700 m³/d, Q_{max d} – 820 m³/d i Q_{max} – 22 l/s, natomiast dla ścieków pokąpielowych na poziomie Q_{śr d} – 200 m³/d. Przewidziano również liczbę obsługiwanych mieszkańców równoważnych RLM na poziomie 5.670 RLM. [Dowód: akta kontroli str. 590-600]

Ilości i skład chemiczny ścieków oczyszczonych odprowadzanych do rzeki Rzoska określone w pozwoleniach wodnoprawnych z 2 stycznia 2007 r. i z 9 kwietnia 2009 r. były zgodne z wnioskami Wójta Gminy w tym zakresie. [Dowód: akta kontroli str. 581-582, 586, 599]

W pozwoleniu wodnoprawnym z 2 stycznia 2007 r. przewidziano wymóg analizowania jakości ścieków oczyszczonych w zakresie chlorków i siarczanów minimum raz na dwa miesiące. [Dowód: akta kontroli str. 582-583]

Pozwolenie wodnoprawne z 9 kwietnia 2009 r. natomiast zostało udzielone pod warunkiem wykonania analizy jakości ścieków pokąpielowych z częstotliwością nie mniejszą niż raz na dwa miesiące w zakresie: chlorków, siarczanów, siarczków, odczynu, temperatury, BZT₅, ChTZ_{Cr} i zawiesiny ogólnej. [Dowód: akta kontroli str.585-586]

Decyzją z dnia 4 grudnia 2013 r. starosta buski, w związku z oddaniem do użytkowania przebudowanej oczyszczalni ścieków cofnął Gminie bez odszkodowania pozwolenie wodnoprawne z dnia 2 stycznia 2007 r. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że (...) *gmina Solec-Zdrój protokołem odbioru z dnia 16 września 2013 r. przekazała już do użytku przebudowaną oczyszczalnię ścieków w Wełninie, z dwoma osobnymi oczyszczalniami – ciągami technologicznymi oczyszczania dla ścieków bytowych i ścieków pokąpielowych. Tak więc od tej pory Gmina (...) jest zobowiązana do realizowania ustaleń pozwolenia wodnoprawnego (...) z dnia 9 kwietnia 2009 r. (...).* [Dowód: akta kontroli str. 605-606]

Urząd w kontrolowanym okresie badał parametry ścieków pokąpielowych w miesiącach:

- luty, kwiecień i sierpień 2011 r. – w zakresie chlorków i siarczanów;
- maj 2011 r. – w zakresie: BZT₅, ChTZ_{Cr}, zawiesiny ogólnej, chlorków i siarczanów;
- styczeń 2012 r. – w zakresie: BZT₅, ChTZ_{Cr}, zawiesiny ogólnej, chlorków, siarczanów, siarczków, odczynu i temperatury;
- styczeń 2012 r., czerwiec 2013 r. i luty 2014 r. – w zakresie: BZT₅, ChTZ_{Cr}, zawiesiny ogólnej, chlorków, siarczanów i odczynu;
- marzec, sierpień i grudzień 2012 r. oraz luty, kwiecień, lipiec, październik, grudzień 2013 r.– w zakresie: BZT₅, ChTZ_{Cr}, zawiesiny ogólnej, chlorków, siarczanów, odczynu i temperatury;
- maj, lipiec 2012 r. – w zakresie: BZT₅, ChTZ_{Cr} i zawiesiny ogólnej, chlorków, siarczanów i temperatury.

Badane ścieki dla parametrów określonych w pozwoleniach wodnoprawnych nie wykazywały przekroczeń. [Dowód: akta kontroli str. 608-612]

Oczyszczanie ścieków pokąpielowych przez komunalną oczyszczalnię ścieków dla Solca-Zdroju zlokalizowaną w miejscowości Wełnin, do czasu zakończenia jej przebudowy i rozbudowy, polegało głównie na wymieszaniu ich ze ściekami komunalnymi i odprowadzaniu jednym wylotem ścieków oczyszczonych do odbiornika – rzeki Rzoska. W wyniku przebudowy ww. oczyszczalni, które zakończyło się 16 września 2013 r. w oczyszczalni powstał osobny moduł do oczyszczania ścieków pokąpielowych. Zastosowana w ww. module technologia oczyszczania ścieków²¹, zakładała w pierwszym etapie oczyszczania koagulację zanieczyszczeń stałych i koloidalnych z jednoczesnym wytrącaniem siarczków i mechaniczną separację zawiesin. W drugim etapie oczyszczania następowała filtracja ścieków w celu przygotowania ich do procesu odwróconej osmozy, w wyniku której (trzeci etap oczyszczania) usuwane były rozpuszczone chlorki i siarczany. W czwartym etapie dochodziło do zagęszczenia koncentratu soli. Odprowadzanie ścieków oczyszczonych następowało w oparciu o ich buforowanie w zbiorniku ścieków oczyszczonych i odpływ grawitacyjny do odbiornika (występował pobór części ścieków oczyszczonych w celu płukania filtrów). Gospodarka osadowa zakładała odwadnianie osadu poflotacyjnego (stacja filtracji workowej) oraz odbiór i wywóz odwodnionych osadów koncentratu soli z wyparki i osadu poflotacyjnego. Na podstawie analizy wyników badań jakości ścieków odprowadzanych do odbiornika wynika, że zastosowana technologia zapewniała oczyszczanie ścieków pokąpielowych. [Dowód: akta kontroli str. 535-536]

Urząd nie weryfikował zainstalowania podczyszczalni ścieków pokąpielowych przez podmioty udzielające zabiegów, z uwagi na fakt, że nie zostały one przewidziane jako warunek przyłączenia do urządzeń kanalizacyjnych. [Dowód: akta kontroli str. 288-298]

W badanym okresie Gmina miała zawarte umowy o odprowadzanie ścieków pokąpielowych z trzema podmiotami udzielającymi zabiegów z wykorzystaniem wód leczniczych: z Hotelem Malinowy Zdrój Sp. z o.o. (umowa z 14 stycznia 2011 r.), Malinowe Hotele Sp. z o.o. - Kompleks basenów mineralnych (umowa z 1 lutego 2013 r.) oraz z Uzdrowiskiem Solec-Zdrój Sp. z o.o. (umowy z 13 grudnia 2001 r. oraz 9 grudnia 2011 r.). W umowach tych nie wprowadzono limitów ilościowych odprowadzania ścieków pokąpielowych, które traktowane były jako ścieki przemysłowe. Stężenia i ładunki zanieczyszczeń w ściekach pokąpielowych, które powinny być dotrzymane przez dostawcę w przypadku każdej z umów wynosiły:

- PH – od 6,5 do 9,0;
- BZT₅ – 25,0 mgO₂/l;
- ChZT_{Cr} – 125,0 mgO₂/l;
- zawiesina ogólna – 270,0 mgO₂/l;
- chlorki – 3.000,0 mgCL/l;
- siarczany – 600,0 mg SO₄/l. [Dowód: akta kontroli str. 216-225]

W umowie w § 6 zawarto postanowienia mówiące o tym, że w przypadku wprowadzania przez „dostawcę ścieków” ścieków komunalnych do kanalizacji pokąpielowej, Gmina niezwłocznie odetnie „dostawcę ścieków” od kolektora. [Dowód: akta kontroli str. 217, 219, 221]

---

²¹ Określona ostatecznie w projekcie zamiennym Oczyszczalni ścieków komunalnych w technologii BIOVAC i oczyszczalni ścieków pokąpielowych w technologii INWATEC dla gminy Solec-Zdrój z kwietnia 2013 r.

W umowach nie wskazano na obowiązek posiadania przez podmioty udzielające zabiegów z wykorzystaniem wód leczniczych pozwolenia wodnoprawnego w sytuacji wprowadzania do urządzeń kanalizacyjnych ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, wymienione w załączniku do rozporządzenia w sprawie substancji szczególnie szkodliwych. Urząd posiadał wyniki analiz chemiczno-fizycznych wód leczniczych ze złoża Solec oraz Wełnin (Malina) świadczące o występowaniu w ww. wodach substancji szczególnie szkodliwych (m.in.: bar, cynk, fluorki). [Dowód: akta kontroli str. 151-154, 191-194, 216-225]

W umowach zapisano obowiązek zapewnienia Gminie możliwości dostępu do studzienki rewizyjnej w celu kontrolnego pobrania ścieków do analiz laboratoryjnych, nie określono jednak precyzyjnie punktu poboru próbek do badania. [Dowód: akta kontroli str. 216, 218, 220]

W okresie objętym kontrolą Urząd przeprowadził, w dniach 9-10 października 2013 r., jedno badanie składu chemicznego ścieków pokąpielowych wprowadzanych do kanalizacji przez podmioty udzielające zabiegów z wykorzystaniem wód leczniczych. Próbkę do badania zostały pobrane na wylocie ścieków pokąpielowych dostarczanych przez Uzdrowisko Solec-Zdrój Sp. z o.o. oraz Hotel Malina i Baseny Mineralne (jedno pobranie próbki dla dwóch podmiotów) umiejscowionych na przepompowni ścieków pokąpielowych. Analizę przeprowadzono dla pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania tlenu (BZT_5), chemicznego zapotrzebowania tlenu ($ChZT_{Cr}$), zawiesiny ogólnej, chlorków i siarczanów. Wyniki badania ścieków pokąpielowych Uzdrowiska Solec-Zdrój Sp. z o.o. wykazały przekroczenie dopuszczalnego stężenia chlorków (o 1.360,0 mgCL/l w stosunku do wartości zapisanej w umowie oraz o 3.360,0 mgCL/l w stosunku do dopuszczalnego stężenia określonego w rozporządzeniu Ministra Budownictwa z 14 lipca 2006 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych²², dalej: rozporządzenie w sprawie obowiązków dostawców ścieków przemysłowych), a także siarczanów (o 840,0 mgSO₄/l w stosunku do zapisów umowy oraz o 940,0 mgSO₄/l w stosunku do dopuszczalnego stężenia określonego w rozporządzeniu). Ponadto w przypadku ścieków pokąpielowych Uzdrowiska Solec-Zdrój Sp. z o.o. przekroczony został o 57 mgO₂/l dopuszczalny określony w umowie poziom stężenia dla chemicznego zapotrzebowania tlenu. [Dowód: akta kontroli str. 608-612]

Analiza ścieków dostarczanych przez Hotel Malinowy Zdrój Sp. z o.o. oraz Malinowe Hotele Sp. z o.o. (Kompleks basenów mineralnych) wykazała wyższe o 570,0 mgCL/l stężenia chlorków w stosunku do dopuszczalnego poziomu określonego w rozporządzeniu w sprawie obowiązków dostawców ścieków, a także przekroczenie o 8,0 mgO₂/l poziomu dla BZT_5 przewidzianego w umowie. [Dowód: akta kontroli str. 611]

W badanym okresie Urząd nie prowadził analizy wpływu ścieków pokąpielowych wprowadzanych do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej przez podmioty udzielające zabiegów z wykorzystaniem naturalnych wód leczniczych na jakość ścieków oczyszczonych. Jak wyjaśnił Wójt Gminy: *ścieki pokąpielowe doprowadzane są do oczyszczalni ścieków pokąpielowych odrębną siecią kanalizacyjną więc, nie było konieczności przeprowadzenia analiz wpływu ścieków pokąpielowych na jakość ścieków oczyszczonych.* [Dowód: akta kontroli str. 67-69, 329]

---

²² Dz. U. Nr 136, poz. 964 ze zm.

W okresie objętym kontrolą Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach (dalej: WIOŚ) przeprowadził dwie kontrole działalności Urzędu w zakresie funkcjonowania oczyszczalni ścieków komunalnych. Kontrole WIOŚ nie dotyczyły bezpośrednio jakości odprowadzonych ścieków komunalnych (nie pobierano próbek do badań jakości ścieków), a miały na celu sprawdzenie przestrzegania prawa i decyzji administracyjnych podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub do ziemi oraz stanu oczyszczalni ścieków po modernizacji. W wyniku realizacji kontroli WIOŚ nie sformułował zaleceń pokontrolnych. [Dowód: akta kontroli str. 613-633]

W Gminie obowiązywały, wprowadzone uchwałami Rady Gminy Solec-Zdrój w sprawie zatwierdzenia taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków²³, taryfowe ceny netto w wysokości:

- 2,50 zł za 1 m³ odprowadzanych ścieków dla wszystkich odbiorców w 2011 r.²⁴;
- 6,67 zł za 1 m³ odprowadzanych ścieków komunalnych dla gospodarstw domowych, przedsiębiorców i pozostałych odbiorców oraz 13,98 zł za 1 m³ odprowadzanych ścieków pokąpielowych dla przedsiębiorców wytwarzających ścieki pokąpielowe w 2012 r.;
- 7,14 zł za 1 m³ odprowadzanych ścieków komunalnych dla gospodarstw domowych, przedsiębiorców i pozostałych odbiorców oraz 13,72 zł za 1 m³ odprowadzanych ścieków pokąpielowych dla przedsiębiorców wytwarzających ścieki pokąpielowe w 2013 r.;
- 7,50 zł za 1 m³ odprowadzanych ścieków komunalnych dla gospodarstw domowych, przedsiębiorców i pozostałych odbiorców oraz 17,61 zł za 1 m³ odprowadzanych ścieków pokąpielowych dla przedsiębiorców wytwarzających ścieki pokąpielowe w 2014 r. [Dowód: akta kontroli str. 634-643]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Pomimo posiadania przez Urząd wyników analiz chemiczno-fizycznych wód leczniczych wskazujących na występowanie w nich 10 substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wymienionych w załączniku do rozporządzenia w sprawie substancji szczególnie szkodliwych²⁵:

- nie zweryfikowano w trakcie prowadzonej przez Gminę kontroli jakości ścieków dostarczanych przez podmioty wytwarzające ścieki pokąpielowe występowania w nich ww. substancji;
- nie uwzględniono, w umowach zawartych na odprowadzanie ścieków pokąpielowych wymogu, iż wprowadzanie do urządzeń kanalizacyjnych ścieków zawierających substancje szczególnie szkodliwe, dopuszczalne jest w przypadku posiadania pozwolenia wodnoprawnego, zgodnie z § 1 rozporządzenia w sprawie substancji szczególnie szkodliwych. [Dowód: akta kontroli str. 151-154, 170-173, 216-221]

Z wyjaśnień udzielonych przez Wójta Gminy, wynika: *składniki szczególnie szkodliwe występują w wodzie solankowej w bardzo małym stężeniu. Ścieki pokąpielowe są mieszaniną wody z wodociągu i wody solankowej, w związku z tym stężenie jest jeszcze niższe niż w samej wodzie solankowej. Żeby nie podwyższać kosztów eksploatacji zlecone badania zawierają jedynie parametry określone w pozwoleniu wodno-prawnym. W związku z tym, że ścieki przemysłowe - ścieki*

²³ Uchwała Nr XXXIII/174/2001 z dnia 28 grudnia 2001 r., uchwała Nr XI/54/2011 z dnia 30 listopada 2011 r., uchwała Nr XXI/112/2012 z dnia 29 listopada 2012 r., uchwała Nr XXX/169/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r.

²⁴ W 2011 r. w oparciu o zapisy umów o odprowadzanie ścieków pokąpielowych cena oczyszczenia 1 m³ ścieków pokąpielowych – solanki wynosiła 2,62 zł netto.

²⁵ Bar, rtęć, selen, arsen, kadm, miedź, nikiel, ołów, cynk, fluorki.

pokąpielowe nie są wprowadzane do oczyszczalni ścieków komunalnych, oraz odprowadzane są oddzielną siecią kanalizacyjną do oczyszczalni ścieków pokąpielowych, zdaniem tutejszego Urzędu dostawcy ścieków pokąpielowych nie są objęci obowiązkiem posiadania pozwolenia wodnoprawnego. [Dowód: akta kontroli str. 321]

Powyższe wyjaśnienia nie mogą zostać uwzględnione, bowiem obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego określony ww. rozporządzeniem wynika z samego faktu występowania substancji szczególnie szkodliwych w odprowadzanych ściekach i nie jest uzależniony od przekroczenia określonego progu stężenia wprowadzanych substancji. Ponadto zgodnie z § 8 pkt 2 rozporządzenia w sprawie obowiązków dostawców ścieków przemysłowych ścieki przemysłowe mogą być wprowadzane do urządzeń kanalizacyjnych, jeżeli spełnione są przez dostawcę ścieków przemysłowych warunki posiadanego pozwolenia wodnoprawnego, gdy takie pozwolenie jest wymagane na podstawie przepisów Prawa wodnego.

2. Umowy na odprowadzanie ścieków pokąpielowych zawarte z trzema podmiotami udzielającymi zabiegów z wykorzystaniem wód leczniczych zostały sporządzone nierzetelnie. Pomimo zobowiązania wynikającego z § 4 ust. 5 tych umów do ponoszenia przez dostawców ścieków pokąpielowych podwyższonych opłat w przypadku odprowadzania ścieków pokąpielowych przekraczających stężenia i ładunki zanieczyszczeń określone w umowie, nie określono wysokości podwyższonych opłat. Spowodowało to niemożność dochodzenia podwyższonych opłat, z tytułu przekroczenia stężeń zanieczyszczeń stwierdzonych w toku kontroli jakości ścieków przeprowadzonej w dniach 9-10 października 2013 r. [Dowód: akta kontroli str. 216-221]

Wójt Gminy wyjaśnił: *W związku z przyjęciem do realizacji projektu zamiennego, w którym wartość stężeń i ładunków zanieczyszczeń dopuszcza wielkości wynikające z wyników badań u dostawców ścieków pokąpielowych oraz mając na uwadze fakt, że przebudowa oczyszczalni została zakończona we wrześniu 2013 roku nie określono wysokości podwyższonych opłat za odprowadzenie ścieków pokąpielowych o podwyższonych ładunkach. Jednakże stosując się do postanowień umów z dostawcami ścieków pokąpielowych, wysokość podwyższonych opłat za wprowadzenie przez dostawców ścieków o podwyższonych ładunkach zostanie ustalona przy ustalaniu taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków. [Dowód: akta kontroli str. 321]*

3. Pomimo obowiązku prowadzenia regularnej kontroli ilości i jakości odprowadzanych ścieków przemysłowych oraz kontroli przestrzegania warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych, wynikającego z art. 9 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, w okresie od 1 stycznia 2011 r. do 31 marca 2014 r. Urząd przeprowadził jedno²⁶ badanie składu jakościowego ścieków pokąpielowych odprowadzanych przez trzy podmioty dostarczające ww. ścieków. W umowach o odprowadzanie ścieków pokąpielowych w § 4 ust. 3 zawarto obowiązek dostawcy ścieków pokrycia kosztów pobranych przez Urząd próbek do badania składu jakościowego odprowadzanych ścieków z częstotliwością dwa razy w roku w równych odstępach czasowych. W przypadku dwóch umów zastosowano sformułowanie o możliwości pobrania próbek przez Urząd, w jednym przypadku użyto sformułowania: pobranych

---

²⁶ Dla dwóch podmiotów Hotelu Malinowy Zdrój Sp. z o.o. oraz Malinowe Hotele Sp. z o.o. (obiekt Kompleks basenów mineralnych) będących w posiadaniu jednego właściciela pobrano jedną wspólną próbkę do badania.

przez Urząd. Dodatkowo obie próbki do analiz pobierano na przepompowni ścieków pokąpielowych, podczas gdy zgodnie z § 4 ust. 4 umowy o odprowadzanie ścieków pokąpielowych zapewniono Gminie możliwości dostępu do studzienki rewizyjnej, w celu kontrolnego pobrania ścieków do analiz laboratoryjnych. [Dowód: akta kontroli str. 608-612]

Odpowiedzialność za powyższe nieprawidłowości ponoszą Stanisław Borek - kierownik brygady w Referacie Gospodarki Komunalnej oraz z tytułu nadzoru Artur Cygan - Zastępca Wójta Gminy sprawujący również funkcję kierownika Referatu Gospodarki Komunalnej, którzy wyjaśnili: *w związku z prowadzeniem prac modernizacyjnych w latach 2011-2013 na oczyszczalni ścieków w Solcu-Zdroju, w ramach zadania (...), Gmina Solec-Zdrój nie wykonywała badań ścieków u dostawców ścieków pokąpielowych ponieważ w czasie trwania inwestycji wykonawca robót zobowiązany był do wykonywania niezbędnych badań na własny koszt. Po przejęciu oczyszczalni ścieków w dniu 16 września 2013 roku ponownie rozpoczęto wykonywanie badań u dostawców ścieków pokąpielowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Budownictwa z 14 lipca 2006 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych oraz zgodnie z zapisami umów zawartych na odprowadzanie ścieków pokąpielowych.* [Dowód: akta kontroli str. 312, 681-684, 689-690]

Zdaniem NIK fakt prowadzenia prac modernizacyjnych na oczyszczalni nie mógł stanowić uzasadnienia dla zaniechania realizacji obowiązku prowadzenia kontroli ilości i jakości ścieków, wynikającego z ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz umów zawartych z dostawcami ścieków. Postanowienia umowy zawartej przez Gminę z wykonawcą rozbudowy oczyszczalni, w § 6 pkt 12 wskazują, że wykonawca ponosi odpowiedzialność za naruszenia wymagań ochrony środowiska na terenie budowy i na terenie przyległym do terenu budowy w stopniu całkowicie zwalniającym od tej odpowiedzialności Zamawiającego. Umowa ta nie mogła natomiast stanowić podstawy do przeniesienia na wykonawcę obowiązków ciężących na Gminie wynikających z postanowień ww. rozporządzenia oraz zawartych umów w zakresie kontroli jakości ścieków.

4. Urząd nierzetelnie dokonywał analiz jakości ścieków oczyszczonych w stosunku do warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym z 2 stycznia 2007 r. oraz pozwoleniu z 9 kwietnia 2009 r. W oparciu o postanowienia ww. pozwoleń Urząd był zobowiązany do wykonywania analiz jakości ścieków w zakresie chlorków i siarczanów z częstotliwością nie mniejszą niż raz na dwa miesiące, a od 4 grudnia 2013 r. również siarczków z ww. częstotliwością. [Dowód: akta kontroli str. 608-612]

Analiza jakości ścieków w zakresie chlorków i siarczanów w 2011 r. została przeprowadzona czterokrotnie, natomiast w okresie od 16 sierpnia do 4 grudnia 2012 r. oraz od 9 października do końca 2013 r. nie przeprowadzono żadnej analizy dotyczącej chlorków i siarczanów. W pierwszym kwartale 2014 r. Urząd nie przeprowadził analiz jakości oczyszczonych ścieków pokąpielowych w zakresie siarczków. [Dowód: akta kontroli str. 608-612]

Jak wyjaśnili Artur Cygan - Zastępca Wójta Gminy oraz Stanisław Borek - kierownik brygady w Referacie Gospodarki Komunalnej odpowiedzialni za powyższą nieprawidłowość: *powyższy stan jest konsekwencją faktu, że we wskazanym okresie, tj. w latach 2011-2013, Oczyszczalnia ścieków została przejęta przez Wykonawcę zadania. Zgodnie z zapisem § 6 pkt 12 umowy z dnia 21 października 2009 r. zawartej pomiędzy Gminą Solec-Zdrój a Przedsiębiorstwem Budownictwa Inżynierskiego „Machnik” Mochnaczką Wyżna: „Wykonawca ponosi odpowiedzialność za naruszenia wymagań ochrony środowiska na terenie budowy*

i na terenie przyległym do terenu budowy w stopniu całkowicie zwalniającym od tej odpowiedzialności Zamawiającego.” Uznaliśmy więc, że w konsekwencji tego zapisu jest fakt, że obowiązek wykonywania opisanych w pkt.II.3 pozwolenia wodnoprawnego badań spoczywał w okresie pomiędzy dniem przekazania Wnioskodawcy terenu budowy, które miało miejsce w dniu 28 października 2009 r. a dniem 16 września 2013 roku, tj. dniem przekazania protokołem końcowym na Wykonawcy, który winien w tym okresie wykonywać te badania. Roboty miały być wykonywane w taki sposób aby nie zakłócać procesu odbioru ścieków komunalnych i pokąpielowych z systemu kanalizacji. Oznacza to, że wykonawca robót całkowicie odpowiadał za funkcjonowanie oczyszczalni. Przejmując oczyszczalnię, przejął wszystkie obowiązki prawidłowego jej funkcjonowania. Gmina Solec-Zdrój jedynie dla kontroli prawidłowości działania oczyszczalni ścieków wykonywała badania ścieków oczyszczonych. Dlatego też terminy wykonywania badań ścieków oczyszczonych nie odpowiadają zapisom pozwolenia wodnoprawnego, tj. wykonywania badań raz na 2 miesiące ponieważ miały jedynie charakter kontrolny. [Dowód: akta kontroli str. 310-311, 681-684, 688-689]

Wyjaśniając powód nieprzewodzenia badań ścieków pokąpielowych pod kątem zawartości siarczków Zastępca Wójta Gminy oraz kierownik brygady wskazali na względy techniczne. Dodali, również: *zgodnie z informacją uzyskaną z WIOŚ właściwy pobór próbek na zawartość siarczków jest bardzo trudny ponieważ są to związki ulatniające się. Aby nie uzyskiwać przekłamanych wyników odstąpiono od wykonywania badań siarczków. W związku z niekwestionowaniem przez WIOŚ braku badań siarczków, Urząd zwrócił się do Starostwa o przeanalizowanie konieczności wykonywania tych badań i o skorygowanie pozwolenia wodnoprawnego. [Dowód: akta kontroli str. 311, 689]*

W ocenie NIK postanowienia §6 pkt 12 umowy zawartej przez Gminę z wykonawcą rozbudowy oczyszczalni ścieków mówiące o tym, że wykonawca ponosi odpowiedzialność za naruszenia wymagań ochrony środowiska na terenie budowy i na terenie przyległym do terenu budowy w stopniu całkowicie zwalniającym od tej odpowiedzialności zamawiającego, nie oznaczają przeniesienia na niego obowiązków ciężących na Gminie wynikających z pozwolenia wodnoprawnego.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁷, wnosi o:

1. Podjęcie działań w celu zapewnienia sprawowania nadzoru nad realizacją inwestycji gminnych w sposób gwarantujący realizowanie ich zgodnie z zapisami umowy.
2. Udzielanie zamówień publicznych w trybie z wolnej ręki w sytuacji zaistnienia przesłanek uzasadniających stosowanie tego trybu.
3. Podjęcie skutecznych działań mających na celu uzyskanie przez Gminę zwrotu poniesionych wydatków w kwocie 476.686,20 zł brutto związanych z koniecznością wykonania robót dodatkowych w ramach zadania pn.

²⁷ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

Rozbudowa i przebudowa systemu wodno-kanalizacyjnego Gminy Solec-Zdrój i Pacanów.

4. Podjęcie działań w celu zapewnienia odprowadzania ścieków pokąpielowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe przez dostawców posiadających pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie tych ścieków do urządzeń kanalizacyjnych.
5. Podjęcie działań mających na celu określenie wysokości podwyższonych opłat należnych Gminie z tytułu odprowadzania ścieków pokąpielowych przekraczających stężenia zanieczyszczeń określone w umowie.
6. Prowadzenie regularnej kontroli ilości i jakości odprowadzanych ścieków pokąpielowych.
7. Prowadzenie analizy jakości ścieków oczyszczonych z częstotliwością określoną w pozwoleniu wodnoprawnym.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, dnia   czerwca 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach

Dyrektor
Grzegorz Walendzik

Krzysztof Wilkosz
doradca ekonomiczny

.....
Podpis

Krzysztof Kopec
inspektor kontroli państwowej

.....
Podpis